

Foundations of Halacha 27.1 - Even Though You Washed...

1. Gemara Berachot 41b

It has been stated: If figs and grapes were set before them in the course of the meal, R. Huna says that they require a benediction before but they do not require a blessing after; and so said R. Nahman: They require a blessing before but they do not require a blessing after. R. Shesheth, however, said: They require a blessing both before and after, since there is nothing requiring a blessing before which does not also require a blessing after, save bread taken with the sweets. This is at variance with R. Hiyya; for R. Hiyya said: [A blessing said over] bread suffices for all kinds of food [taken in the meal], and a blessing said over wine for all kinds of drink. R. Papa said: The law is that things which form an integral part of the meal when taken in the course of the meal require no blessing either before or after; things which do not form an integral part of the meal when taken in the course of the meal require a blessing before but not after, and when taken after the meal require a blessing both before and after.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מא עמוד ב

איתמר: הביאו לפניהם תאנים וענבים בתוך הסעודה; אמר רב הונא: טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם. וכן אמר רב נחמן: טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם; ורב ששת אמר: טעונין ברכה בין לפניהם בין לאחריהם, שאין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד. ופליגא דרבי חייא, דאמר רבי חייא: פת פוטרת כל מיני מאכל, ויין פוטר כל מיני משקים. אמר רב פפא, הלכתא: דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה - אין טעונים ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם, ושלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה - טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם; לאחר סעודה - טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם.

2. Shulchan Aruch OC 177: 1-5

1 /The ruling for/ items that are served during the meal /is as follows/. If they are items which are served as part of the /basic/ meal, i.e., items which it is usual to base a meal on /in conjunction with bread/ (1) as an accompaniment to the bread, such as meat, fish, eggs, vegetables, cheese, cooked cereal or various salty /foods, a further blessing is not required/. Even if one eats them (2) without bread he is not required /to make/ over them a prior-blessing, since (3) they are exempted /from the need for such a blessing because of/ the blessing *Ha-Motzi* /which was made over the bread/, nor an after-/blessing/, since he will discharge /the obligation to make an after blessing over them by means of/ the blessings /he makes/ after the meal. *If they are items that are not served as part of the /basic/ meal, in other words, it is not usual to base a meal on these /items serving/ as an accompaniment to the bread, (4) such as figs, (5) and all /other/ varieties of fruit (6) (see above in Sec. 168, Par. 8)/* , then the ruling depends on how one eats them/. If one eats them without bread he is required /to make/ a prior-blessing over them, as /these items/ are not exempted /from a prior-blessing because/ of the blessing *Ha-Motzi*, since they are not /part/ of the basic meal. /On the other hand,/ he is not required /to make/ an after-blessing over them, for since they were served during the meal (7) he will discharge /this obligation/ by /means of/ the blessings /he makes/ after the meal. (8) /However,/ if when one begins eating the fruit he eats /some of/ it (/together/ with bread) (9) and he /also/ eats bread /together/ with it at the end /, then/, even if he eats some of /the fruit/ in the middle without bread (10)

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעז

סעיף א

דברים הבאים בתוך הסעודה, אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה דהיינו דברים שדרך לקבוע סעודה עליהם * (א) ללפת בהם את הפת, כגון: בשר, ודגים, וביצים, וירקות, וגבינה, ודייסא ומיני מלוחים, אפי' אוכלם (ב) א בלא [א] פת אין טעונין ברכה לפניהם, דברכת המוציא (ג) פוטרתן; ולא לאחריהם, דברכת המזון פוטרתן; ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה, דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת, * (ד) ב כגון: תאנים וענבים (ה) וכל מיני פירות, (ו) וע"ל סימן קס"ח סעיף ה', אם אוכל אותם בלא פת, טעונין ברכה לפניהם דברכת המוציא אינה פוטרתן, דלאו מעיקר סעודה הם; ואינם טעונים ברכה לאחריהם, דכיון שבאו בתוך הסעודה (ז) בהמ"ז פוטרתם; (ח) ג ואם בתחלת אכילתו אכל הפירות (עם הפת) * (ט) <א> ובסוף אכל עמהם פת, אפילו אם בינתיים אכל מהם בלא פת, (י) אינם טעונים ברכה אף לפניהם.

he is not required to make a prior-blessing even over /that fruit/.

2 /The ruling with respect to/ items which are served after /the main part of/ the meal, /but/ before /one has said/ Grace after Meals /, is as follows/. (/Note that/ it was customary in the days of the Talmudic Sages for /the diners/ to leave off /eating/ bread at the end of the meal and remove it /from the table/ and /then/ settle down to eat fruit and to drink /, and it is the items which were served then which are being referred to./) Everything that is served to them then, irrespective of whether it is an item (11) which is /normally/ served as part of the /basic/ meal or whether it is an item (12) that is not /normally/ served as part of the /basic/ meal, requires both a prior- (13) and an after-blessing /made/ over it. /This is/ because /the blessing/ *Ha-Motzi* and Grace after Meals only /serve to/ exempt / items/ that are eaten (14) during the main /part of the/ meal /from the need to have an independent blessing made over them./ This latter ruling is not of common /application/ among us, since we do not normally leave off /eating/ bread /completely/ until /we say/ Grace after Meals.

3 (15) If one bases his meal on /eating/ fruit as an accompaniment /to the bread/, the fruit is /then regarded/ as an item which is served as part of the /basic/ meal. /Consequently/, even if he eats some of the fruit 1* at the beginning of the meal without /eating it together with/ bread, he should not make either a prior- or an after-blessing over it. (16) /However/, there are /authorities/ who dispute /this latter ruling/. It is therefore advisable /for him/ to eat some of the fruit first /together/ with bread and then, even if he eats it afterwards without bread, it does not require an /independent/ blessing /made over it/ at all. *Gloss: / This applies/ (17) even though he does not eat bread with /the fruit/ again at the end, since /his meal/ is based principally on /the fruit serving as an accompaniment to the bread/. (...)*

1* I.e., if he eats a little of the fruit. (Beyur Halachah)

4 Even though the fruit (18) was not in front of one when he made the blessing over the bread, it is /nevertheless/ not necessary /for him to make/ (19) a blessing /over the fruit/ at all, since it is served as an accompaniment to the bread.

5 If after one made the blessing over the bread he was sent /food/ from another household from which he does not expect /to receive food/ and he did not have this gift in mind /when he made the blessing, then/, even /if the food he received consists/ of items (20) which are usually served /to be eaten/ as an accompaniment to the bread he must /nevertheless/ make a blessing over them. /This/ accords with the law /which applies/ when one changes his mind /and decides to eat an item/. (*Gloss: I have not seen this /ruling/ observed. It may be that the reason is that a person generally has in mind /when he makes the blessing over the bread to exempt/ (21) everything that he will be brought during the meal. See below in Sec. 206.*)

סעיף ב

ד ודברים הבאים לאחר סעודה קודם ברכת המזון, שהיה מנהג בימי חכמי הגמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות, כל מה שמביאים אז לפניהם, בין דברים (יא) הבאים ה מחמת הסעודה בין דברים הבאים (יב) שלא מחמת הסעודה, * טעונים ברכה ו בין לפניהם (יג) בין לאחריהם, דהמוציא ובהמ"ז אין פוטרין אלא מה שנאכל (יד) תוך עיקר הסעודה; ודין זה האחרון אינו מצוי בינינו, ז לפי * שאין אנו רגילין * למשוך ידינו מן הפת עד בה"מ.

סעיף ג

(טו) ואם ח קובע ליפתן סעודתו על הפירות, הו ליה הפירות כדברים הבאים מחמת הסעודה; * <ב> ואפילו אם אוכל מהפירות בתחלת סעודתו בלא פת, אינו מברך לא לפנייהם ולא לאחריהם, (טז) <ג> ויש חולקין, ולכן * טוב שיאכל בתחלה מהפירות עם פת, ואז אפי' אם אח"כ יאכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה כלל. הגה: (יז) ואע"פ שאינו חוזר לבסוף לאכול עמהם פת, מאחר שעיקר קביעות היה עליהו (ב"י בשם הר"י).

סעיף ד

אע"פ (יח) שלא היו הפירות לפניו בשעה שבירך על הפת, ט <ד> כיון דלפת את הפת הם באים אינם טעונים (יט) ברכה כלל.

סעיף ה

אם אחר שבירך על הפת שלחו לו מבית אחרים שאינו סמוך עליהם ולא היה דעתו על הדורון, אפי' מדברים (כ) שדרכן לבא ללפת את הפת צריך לברך עליהן כדין נמלך. (הגה: ולא ראיתי נוהרים בזה, ואפשר דטעמא י דסתם דעת האדם (כא) על כל מה שמביאין לו בסעודה וע"ל סי' ר"ו).